

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Jany Serbovej a sudcov JUDr. Pavla Farkaša a JUDr. Aleny Šiškovéj, v trestnej veci obžalovaného **I. P.**, pre obzvlášť závažný zločin vraždy podľa § 14 ods. 1, k § 145 ods. 1, ods. 3 písm. a/ Trestného zákona na neverejnom zasadnutí konanom 3. mája 2016 v Bratislave **o návrhu poškodeného D. B. na odňatie a prikázanie veci** takto

r o z h o d o l :

Podľa § 23 ods. 1 Trestného poriadku **trestná vec obžalovaného I. P.** vedená na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 2Tk/3/2015, sa tomuto súdu **n e o d n í m a**.

O d ô v o d n e n i e

Prokurátor Krajskej prokuratúry Nitra dňa 11. decembra 2015 podal obžalobu pod sp. zn. Kv 87/2015, na obvineného I. P. pre pokus obzvlášť závažného zločinu vraždy podľa § 14 ods. 1 k § 145 ods. 1, ods. 3 písm. a/ Trestného zákona.

Predsedníčka senátu Okresného súdu Nitra v trestnej veci, sp. zn. 2Tk/3/2015, nariadila vo veci hlavné pojednávanie. Po výsluchu obžalovaného a poškodeného pred termínom ďalšieho hlavného pojednávania (1. apríla 2016) bola súdu doručená „námetka zaujatosti v zmysle § 31 ods. 1, ods. 4 Trestného poriadku a návrh na odňatie a prikázanie veci podľa § 23 ods. 1 Trestného poriadku“, ktorú vzniesol poškodený D. B..

V námietke zaujatosti poškodený uviedol, že dôležitým dôvodom na podanie námietky a návrhu na odňatie a prikázanie veci je príbuzenský vzťah a priame rodinné väzby predsedníčky senátu JUDr. Márie Ondrejovej s obžalovaným I. P.. Tento príbuzenský vzťah by mohol ovplyvňovať spravodlivý, nezaujatý priebeh procesu proti obžalovanému. Informácie o príbuzenských vzťahoch predsedníčky senátu JUDr. Márie Ondrejovej a obžalovaného I. P. poškodenému poskytol Mgr. J. I., advokát so sídlom v T.. Z námietky

ďalej vyplýva, že obžalovaný I. P. osobne pozná predsedníčku senátu JUDr. Máriu Ondrejovú a že sú priami príbuzní.

Vzhľadom na tieto skutočnosti poškodený navrhol, aby vec bola odňatá Okresnému súdu Nitra a prikázaná Okresnému súdu Bratislava I.

Poškodený tento návrh podal v zmysle § 23 ods. 1 Trestného poriadku pre lepšie zistenie skutkového stavu, zabezpečenie zistenia objektívnej pravdy ako hlavného predpokladu pre spravodlivý proces.

K uvedenému podaniu poškodeného sa písomne vyjadril prokurátor Krajskej prokuratúry Nitra 31. marca 2016, ktorý uviedol, že nevie posúdiť, či tvrdenia poškodeného o príbuzenskom pomere predsedníčky senátu k obžalovanému sú pravdivé, a preto sa nemôže k tomu vyjadriť.

K podaniu poškodeného sa vyjadril obžalovaný I. P. 28. marca 2016, ktorý námietku považuje za trestuhodnú a nezmyselnú pokus o narušenie kludného priebehu súdneho procesu.

Obhajca obžalovaného JUDr. Ľubomír Kišac vo svojom vyjadrení z 30. marca 2016 uviedol, že navrhuje urobiť dopyt na poškodeného D. B., či sa jedná skutočne o jeho podanie. V žiadnom prípade obžalovaný nesúhlasí s tvrdeniami uvedenými v podaní poškodeného, keďže tieto tvrdenia nie sú pravdivé. Obžalovaný predsedníčku senátu, ktorá pojednáva jeho vec, pozná iba z hlavných pojednávaní v tejto trestnej veci. Podľa názoru obžalovaného zo strany poškodeného ide iba o obštrukciu a zmarenie nariadeného hlavného pojednávania. V tejto súvislosti obžalovaný poukázal na ústavný zákon z 9. januára 1991, č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd, čl. 38 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Z uvedených dôvodov obžalovaný považuje námietku zaujatosti za nedôvodnú a ničím nepodloženú a preto navrhuje návrh poškodeného ako nedôvodný v celom rozsahu zamietnuť.

Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky bol predložený spis Okresného súdu Nitra (20. apríla 2016) na rozhodnutie o odňatí a prikázaní veci podľa § 23 ods. 1 Trestného poriadku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako najbližšie spoločne nadriadený súd preskúmal spis vzťahujúci sa na prerokúvanú trestnú vec a zistil, že **nie sú splnené zákonné podmienky na odňatie trestnej veci obžalovaného I. P. Okresnému súdu Nitra.**

Najvyšší súd Slovenskej republiky zistil, že uznesením Okresného súdu Nitra z 1. apríla 2016 bolo rozhodnuté, že podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku s použitím § 32 ods. 3 Trestného poriadku predsedníčka senátu JUDr. Mária Ondrejová v trestnej veci vedenej proti obžalovanému I. P. na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 2Tk/3/2015, nie je vylúčená z vykonávania úkonov trestného konania. Z odôvodnenia uznesenia vyplýva, že predsedníčka senátu nemá žiadny príbuzenský pomer ani vzťah vzbudzujúci pochybnosť o jej nezaujatosti k obžalovanému I. P., k prejednávanej veci, prípadne k iným osobám (obhajcovi, poškodenému, znalcovi a pod.), ktorých sa úkony súdu týkajú. Taktiež nemá žiadny vzťah k orgánom činným v trestnom konaní, vzbudzujúcim pochybnosť o jej nezaujatosti. Predsedníčka senátu nie je v žiadnom príbuzenskom vzťahu ku ktorémukoľvek sudcovi Okresného súdu Nitra ani k osobe Mgr. J. I..

Podľa § 23 ods. 1 Trestného poriadku z dôležitých dôvodov môže byť vec príslušnému súdu odňatá a prikázaná inému súdu toho istého druhu a stupňa, o odňatí a prikázaní veci **rozhoduje súd, ktorý je obom súdom najbližšie spoločne nadriadený.**

Takýto postup je však výnimkou z pravidla, čo zákon podmieňuje tým, že pre tzv. „delegáciu“ musia byť dané dôležité dôvody.

Význam, resp. dôležitosť dôvodu pre aplikáciu citovaného výnimočného opatrenia na zmenu miestnej príslušnosti súdu musí byť porovnateľný s významom ústavného princípu vyplývajúceho z článku 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, že „nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi“. „Delegácia“ sa preto nesmie stať prostriedkom na porušenie práva obvineného na zákonného sudcu, ale ani prostriedkom na to, aby procesné strany určovali, kto bude zákonným sudcom v konkrétnom prípade bez splnenia podmienok § 23 ods. 1 Trestného poriadku.

Vzhľadom na výnimočnosť takého postupu treba nimi rozumieť dôvody, ktoré v konkrétnej trestnej veci zabezpečia lepšie uplatnenie základných zásad trestného konania prostredníctvom súdu, ktorému je vec delegovaná, a to najmä spravodlivé prejednanie veci

v primeranej lehote, náležité zistenie skutkového stavu veci v rozsahu nevyhnutnom na rozhodnutie, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a zásadu prednostného a urýchleného vybavovania väzobných vecí.

Medzi dôležité dôvody tzv. delegácie treba zahrnúť najmä prípady **vylúčenia všetkých sudcov príslušného súdu**, uskutočnenie spoločného konania, ak boli podané obžaloby na toho istého obžalovaného na rôznych súdoch, poškodeným alebo blízkou osobou vo vzťahu k obžalovanému je sudca, alebo iný zamestnanec súdu, na ktorom bola podaná obžaloba, väčšina svedkov, ktorých treba v súdnom konaní vypočuť, má bydlisko v obvode iného vzdialeného súdu, čím v prípade delegácie dôjde k urýchleniu konania a zhospodárneniu konania (hospodárnosť konania sa posudzuje len z hľadiska výdavkov štátu). Za dôležité dôvody v zmysle citovaného zákonného ustanovenia treba podľa ustálenej súdnej praxe považovať aj zistenie takých skutočností, ktoré pre svoju závažnosť môžu opodstatňovať vznik pochybností o nezaujatosti príslušného súdu, znamenajúcej napokon vylúčenie všetkých sudcov príslušného súdu vrátane predsedu a podpredsedu z rozhodovania.

Pri úvahách, či sú v konkrétnom prípade dané dôležité dôvody na odňatie a prikázanie veci, treba hodnotiť všetky okolnosti odôvodňujúce tento postup vo vzájomnej súvislosti. A pri posudzovaní ich opodstatnenosti a závažnosti treba prihliadať aj na význam zákonných ustanovení o príslušnosti súdov a sudcov.

Pre zákonnú zmenu príslušnosti súdu, t.j. pre výrok, ktorým sa mu konkrétna vec odníma a prikazuje sa inému súdu toho istého druhu a stupňa, musia byť teda splnené tak závažné „dôležité dôvody“, ktoré sú porovnateľné s významom ústavného princípu neodňateľnosti vecí zákonnému sudcovi.

Podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca alebo prísediaci sudca, prokurátor, policajt, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník a zapisovateľ, u ktorého možno mať pochybnosti o nezaujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v trestnom konaní.

Z dikcie citovaného ustanovenia vyplýva, že zákon taxatívne vymenúva dôvody vzniku pochybnosti o nezaujatosti toho-ktorého orgánu a pre ktoré v prípade ich preukázania je taký orgán vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania. Medzi tieto nepatria poškodeným uvádzané dôvody.

Podľa ustálenej súdnej praxe pomerom k prejednávanej veci v zmysle § 31 ods. 1 Trestného poriadku treba rozumieť najmä skutočnosť, že orgán uvedený v tomto ustanovení bol sám poškodený trestným činom, ktorého sa majú týkať procesné úkony, resp. ním boli poškodené jemu blízke osoby. Pomerom k osobám, ktorých sa úkon priamo týka a k ďalším osobám uvedeným v cit. ustanovení sa rozumie, že je k uvedeným osobám najmä v pomere príbuzenskom, švagrovskom, druha a družky, prípadne vo vzťahu úzko priateľskom alebo nepriateľskom. Osobami, ktorých sa úkon priamo týka sú najmä strany trestného konania.

Z dôvodov uvedených v § 31 ods. 1 Trestného poriadku možno pritom rozhodnúť len o vylúčení sudcu ako konkrétnej osoby, resp. o vylúčení sudcov ako konkrétnych osôb.

I keď zákon v ustanovení § 31 ods. 1 Trestného poriadku spája vylúčenie sudcov z pojednania a rozhodovania vo veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale aj vtedy, ak možno mať čo i len pochybnosť o ich nezaujatosti [viď tiež zásady prijaté judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorých spravodlivosť musí byť nielen poskytovaná, ale sa musí javiť, že je poskytovaná („justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nemožno prehliadať, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku predstavuje výnimku z vyššie spomenutej ústavnej zásady (čl. 48 ods. 1).

Vzhľadom na uvedené, možno vylúčiť sudcu z pojednávania a rozhodovania pridelenej veci len celkom výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom objektívne, nezaujato a spravodlivo.

Z obsahu spisového materiálu vyplýva, že predsedníčka senátu k obžalovanému, sudcom okresného súdu a stranám v trestnom konaní nemá žiaden príbuzenský vzťah a ani pomer k prejednávanej veci.

Analýzou námietok zaujatosti, ktoré predložil poškodený D. B., možno dospieť k názoru, že poškodený bez relevantných dôvodov namietal aj sudcov, ktorí sa na rozhodovaní v predmetnej trestnej veci v skutočnosti nepodieľajú.

V tejto súvislosti Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na vyjadrenia sudcov Okresného súdu Nitra (č.l. 431 – 434), ktorí sa necítia byť v posudzovanej veci zaujatí.

Čo sa týka návrhu poškodeného na odňatie a prikázanie veci, najvyšší súd nezistil žiaden dôležitý dôvod, pre ktorý by mala byť trestná vec v zmysle podaného návrhu odňatá Okresnému súdu Nitra.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je toho názoru, že námietka zaujatosti sudcov Okresného súdu Nitra nie je bližšie špecifikovaná vo vzťahu ku konkrétnym sudcom (iba k predsedníčke senátu JUDr. Márii Ondrejovej), teda má iba všeobecný charakter, preto nemôže sama o sebe odôvodňovať postup podľa § 23 ods. 1 Trestného poriadku.

Na podklade týchto úvah Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k názoru, že zákonné podmienky na odňatie a prikázanie veci inému vecne príslušnému súdu splnené neboli. A preto rozhodol spôsobom uvedeným vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná

V Bratislave 3. mája 2016

JUDr. Jana S e r b o v á, v. r.
predsedníčka senátu

Vypracovala : JUDr. Alena Šišková

Za správnosť vyhotovenia : Ing. Alžbeta Kóňová